

TAL VID MENTORS GRAV 1 OKTOBER 2006

Först vill jag tacka föreningen för förtroendet att tala vid Mentors grav. Det är svårt att ta över efter alla kunniga, berömda och spirituella föregångare, vars nivå jag svårligen kan uppnå. Jag väljer därför att helt enkelt berätta om en skolgrabbs möte med Mentor.

Min familj flyttade till Lund strax efter midsommar 1931. Min mor och vi sex syskon på mellan ett halvt och elva år mötte på Lunds C snöblandat regn, hagel och stormbyar. Efter att ha övervintrat ett tag framför stadsbudens kamin skedde transport till Liljeqvists villa på Apelgatan, där vi över-somrade inte långt ifrån Esplanaden, där Mentor flyttade in ungefär ett år senare – händelser utan sammanhang, som dock visar på en samtidighet.

Tiden raskade och världskriget började. Den av historien påverkade pojken fick den stora chocken när husfadern vid frukostbordet en dag i slutet av november 1939 meddelade att ryssarna anfallit Finland. Jag tänkte att det snart var vår tur och att nära anhöriga skulle hamna i skottlinjen. Men undret inträffade och finnarna gjorde den ena mottin efter den andra. Vi hann hämta oss. Själv bättrade jag på självförtroendet genom att 12-årig lära mig skjuta med m/96 på skjutbanan, som ligger här strax intill under den gamla soptippen – numera kanoniserad.

Sen kom den 9 april 1940 och vi var inringade. Man såg t.ex. tyska plan över Köpenhamn. Kriget stod på trappan och vi hade inget försvar. Detta skapade stor osäkerhet hos mig. Följden blev bl. a. att jag ansåg att det fanns viktigare saker än skolan, men det blev inte lättare att orientera i kaos för det. Det gick utför med skolan och vintern i första ring “under det svartaste året i 1900-talets historia”, som Ingvar Holm kallade det här förra året, blev jag på det klara med att jag inte skulle bli flyttad. Jag räddades dock från nesan av att jag måste avbryta skolan på grund av sjukdom.

Efter några månader lanserades projektet att jag skulle tentera vårterminens betyg med Mentors hjälp. Mentor utvecklade hela sin förmåga att plocka ut det väsentliga och överföra det. Jag vill inte påstå att jag plötsligt blev intresserad av skolan, men jag märkte att det gick att jobba mer planerat. Det gick bra ett bra tag men jag stupade på adjunkten i franska. Jag håller med honom om att jag var verkligt dålig i franska, men varför skulle man också ha tre språk de första två åren på real-linjen? Jag försökte inte argumentera efter den linjen utan fann mig i mitt öde och gick om ringen. Egentligen var det tur. Jag fick ett lugnt år och började tycka det var roligt. Sen gick det bra.

Mentor var missnöjd med mig och sade att jag inte hade visat någon kampvilja. Det var nog sant men jag var också fortfarande konvalescent. Jag fick i alla fall ingen bok med verser och så utan fick nöja mig med ett namn – Sprakfåle -som dels syftade på att jag kom mycket buller och gnistor åstad och dels på min skelögdhet, som dock inte hindrade mig att vinna “Kungens bössa” vid Skolungdomens riksskyttetävling 1945.

Vi skildes absolut som vänner. Det för mig intressantaste med Mentor var hans analyser och bedömningar av kriget, grundade både på stora kunskaper och ett starkt känslöengagemang. Det senare var en ny erfarenhet för mig. Jag uppfattade honom så, att vi måste göra allt vi kunde för att uppnå det överordnade målet att bekämpa nazismen. Han visade klart den inneboende ondskan hos nazismen och jag godtog hans analys. Hans glädje efter El Alamein var himlastormande. Han dekreterade att detta var vändpunkten. Det visade sig vara riktigt även om återstoden var lång och smärtsam.

Avslutningsvis tackar jag dem, som startade föreningen och har fört den vidare. Det är särskilt roligt för mig, som egentligen inte har bott i Lund sedan jag fyllde nitton, att tack vare Föreningen Mentors elever få påminnelse om min skoltid och de människor man då mötte.

Seved Åkesson, Kivik.